Ч. 196 | Середа 1 (13) вересня 1893. | Рôкъ III.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адміністрація в улици Чарнецкого ч. 3.

Письма приймають ся лишь франкованû.

Рекламаціи незапечатанû вôльнû вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Радôсть Французôвъ.

У Французôвъ теперь велика радôсть. Коли вѣрити ихъ часописямъ, то у Франціи теперь тôлько й мовы, що про фльоту россійску, котра має приѣхати въ гостѣ до пристани въ Тульонѣ надъ Середземнымъ моремъ. Хто тямить, якъ Москалѣ тому два роки величаво принимали француску ескадру въ Кронштадѣ, той собѣ зовсѣмъ простымъ способомъ вытолкує, чому теперь россійска ескадра ѣде въ гостѣ до Тульону. Се звычайна ревізита. Але полїтикамъ, що то вмѣють волосокъ на двоє розколоти, за мало такого простого толкованя сеи візиты Москалѣвъ у Французôвъ.

Францускѝ ґазеты розважили все до чиста и на потѣху своихъ читачѣвъ выдумали ось що: Звѣстна рѣчь, що Французы и Нѣмцѣ не люблять ся мѣжь собою зъ давна, вôдъ коли Нѣмцѣ забрали Французамъ краѣ Альзацію и Льотаринґію. Сего року въ тыхъ краяхъ були великѝ маневры нѣмецкого войска. На тыхъ маневрахъ бувъ самъ цѣсарь нѣмецкій и наслѣдникъ престола италійского. А що Французы мають свои рахунки и зъ Италією и тридержавного союза не долюблюють, то имъ тѝ нѣмецкѝ маневры и италійскій престолонаслѣдникъ на нихъ були дуже не по нутру — и тодѣ они стали казати, що приѣздъ россійскои ескадры до Тульону се вôдповѣдь на ту присутнôсть италійского королевича на нѣмецкихъ маневрахъ, — нѣбы то притикъ Италіи. Таке толкованє сеи гостины не подобало ся, якъ кажуть, въ Петербурзѣ, а то длятого, бо Россія не має безпосередной причины жити въ незгодѣ зъ Италією и самъ царь зъ италійскимъ королемъ жиє въ приязни. Отже на дворѣ царскôмъ не може припасти до вподобы ширена францускими часописями поголоска, що ся візита въ Тульонѣ то манифестація противъ Италіи.

Але вкôнци Французамъ можна простити такѝ смѣлѝ выдумки, бо они зъ радости троха пошалѣли, особливо теперь, коли вже урядово заповѣджено приѣздъ россійскихъ кораблѣвъ. Величаве було принятє въ Кронштадѣ, але ще величавѣйше буде въ Тульонѣ. Мы вже писали коротко, якѝ то рôжнѝ приготовленя роблять ся на принятє Москалѣвъ. Президентъ републики и всѣ міністры поѣдуть до Тульону на привитанє, а Парижь урядить рôжнѝ торжества на честь офіцирôвъ и залоги россійскои. Москалѣ приѣдуть ажь 13 жовтня до Тульону, а вже теперь декотрѝ часописи широко розписують ся о тôмъ и радять, щобы той день обходжено якъ свято народне въ цѣлой Франціи. Въ приповѣдцѣ кажуть, що разъ бивъ ся Турокъ и Москаль за мотику, за рискаль; за таку дрôбницю били ся, а тутъ має подôбне бути: задля гостины чужихъ кораблѣвъ має цѣлый край святкувати свято.

Въ Парижи того дня буде выстава въ театрѣ; грати-муть оперу Глинки: „Житє за царя“. Замѣръ выставити ту оперу — пише одна поважна париска часопись — треба зачислити до дуже щасливыхъ, а єи патріотичный мотивъ выказує горячѝ чувства Франціѣ для Россіѣ. Такимъ способомъ дотеперѣшнѝ оклики Французôвъ: „Най жиє Франція и Россія!“ мають замѣнити ся на оклик: „Житє за царя!“

Смѣшно то оно, коли таке пишуть републиканцѣ и вольнодумцѣ, коли они залицяють ся до Россіѣ, де якъ бы имъ прийшло ся жити, то прокляли бы єѣ за неодну „неприємнôсть“. Та що вдѣешь, коли тѝ Французы такій горячій народъ та ще до того всего такожь дуже „нервовый“.

Цѣкаво ще послухати, що о тôй візитѣ думають Анґлійцѣ. Часопись лондоньска Daily Telegraph думає о будучности и боить ся, що якъ силы Французôвъ и Россіѣ на мори злучать ся, то имъ нѣхто не зрôвнає. Становище Великои Британіѣ супротивъ того дуже небезпечне; треба або будувати новѝ кораблѣ и побôльшати фльоту, або пристати до тридержавного союза и зробити зъ него чотиродержавный. Ся оригінальна гадка тымъ заслугує на увагу, що доси Анґлійцѣ були противнѝ всякимъ подôбнымъ союзамъ.

Отъ на якѝ то рôжнѝ думки наводить людей така одна гостина Москаля у Француза — и намъ ще неразъ прийде ся о тôмъ писати.

Зъ рускихъ товариствъ.

На засѣданю центрального выдѣлу тов. „Просвѣты“ зъ дня 7 вересня с. р. полагоджено помѣжь иншими отсѣ важнѣйшѝ справы:

Въ справѣ фонду о. Кипріяна, що призначеный на закупно молитвенникôвъ и книжочокъ до роздачѣ помѣжь дѣвчата въ Перемышли, рѣшено вôднестись до о. Захар. Пôдлящецкого и до о. Кипріяна въ цѣли выслуханя ихъ гадки и доперва по ихъ выясненю повзяти рѣшучу ухвалу.

Принято до вѣдомости, що за мѣсяць липень выдано яко членьску книжочку „Три

14)

Всесвѣтна выстава въ Шікаґо.

(Дальше).

Найбôльша пушка Круппа має, якъ вже сказано, 122.400 кільоґрамôвъ ваги, або важить майже тôлько, що три льокомотивы разомъ. Сама ляфета и другѝ прилады важать 68.000 кільоґрамôвъ. Рѣчь очевидна, що такій тягарь майже неможливо перевозити зелѣзницями. До перевозу такихъ пушокъ має Круппъ окремый ваґонъ, котрый самъ важить 80.000 кільоґрамôвъ. Мостами зелѣзничими годѣ перевозити такѝ тягары; навѣть такій мôстъ, якъ той що въ Гамбурзѣ на рѣцѣ Лабѣ, треба насампередъ пробовати, чи вôнъ не заломить ся пôдъ такимъ тягаромъ. Пôдчасъ перевозу того рода пушокъ, котрѝ Круппъ передъ кôлькома лѣтами доставлявъ до Специѣ въ Италии, треба було цѣлый рядъ мостôвъ на зелѣзницяхъ ще окремо пôдпирати. Такъ само трудно такѝ пушки накладати на кораблѣ. Лишь оденъ гамбурґскій кранъ, що може пôднести 150.000 кільоґрамôвъ, мôгъ сю пушку наложити на корабель. Въ Америцѣ трудно було здоймити єѣ зъ корабля и одно американьске предприємство въ Бальтіморе мусѣло въ тôй цѣлы будувати умысно такій кранъ, що бувъ въ силѣ двигнути 130.000 кільоґрамôмъ. Такъ само мусѣла Пенсільваньска зелѣзниця выбудувати окремый ваґонъ, котрый мавъ ту пушку перевезти зъ Бальтіморе до Шікаґо.

Заразъ пôдъ тымъ велитомъ-пушкою стоить пушка-карликъ, котрои каліберъ єсть всего лишь несповна 4 центіметры. Коло поодинокихъ пушокъ стоять кулѣ и льонты та перерѣзы куль, щобы показати, якъ они въ серединѣ выглядають. Кулѣ вôдъ найбôльшои пушки, коли набитѝ, важать 1000 до 1140 кільоґрамôвъ и мѣстять въ собѣ 33 до 65 кільо выбуховои матеріѣ и около 3400 куль шрапнельовыхъ, зъ котрыхъ кожда важить по десять дека. У вôддѣлѣ для литои сталѣ видко панцирнѝ плыты ажь до грубости 32 цалѣвъ. Особливу увагу звертають на себе тѝ панцирнѝ плыты, до котрыхъ вже стрѣляно зъ пушокъ: они зробленѝ зъ ніклевои сталѣ и походять по части зъ Америки, котра зъ канадѣйскихъ копаленъ доставляла найбôльше ніклю. Декотрѝ зъ тыхъ плытъ важать по 28.000 кільо и объ нихъ розбивали ся вже не однѝ сталевѝ ґранаты або тамъ въ нихъ запороли ся, що злѣпили ся зъ ними въ одну цѣлôсть.

Побôчь сихъ предметôвъ военнои штуки суть такожь выставленѝ предметы мирнои роботы. Передовсѣмъ звертає на себе увагу кусень кованои роботы. Єсть то валокъ на 25 метрôвъ довгій а 300 міліметрôвъ грубый выкованый зъ однои вылитои, на 2 метры и 7 деціметрôвъ довгои, а на метеръ и чверть въ промѣрѣ широкои груды зелѣза; середину того валка єсть выверчена дѣра. Другій цѣкавый предметъ — то плыта зъ литого зелѣза призначена для якоись прасы до выгинаня. Плыта ся єсть 8 метрôвъ и 27 центіметрôвъ довга, 3 метры и 13 центіметрôвъ широка а 31 центіметрôвъ груба. Того рода плыты выливає доси лишь однѣсенька фабрика Круппа. Дальше можна тутъ побачити бляху на кôтлы въ однôмъ кусни на 20 метрôвъ довгôмъ, 3 метры и 3 деціметры широкôмъ и 32 міліметры грубôмъ и дно до кôтла, що має въ промѣрѣ майже 4 метры. Крôмъ того выставила ще фабрика Круппа множество всѣлякого матеріялу до зелѣзниць, прилады до пôдношеня тягарôвъ, валки и машины до валкованя, колеса, панвы и т. д. Задна стѣна павільона єсть украшена артистично выконанымъ и акварелями, олѣйными образами и фотоґрафіями, представляючими розвôй сеи величезнои фабрики у всѣлякихъ стадіяхъ.

* * *

Выстава въ Шікаґо не называлась бы всесвѣтною, наколибъ тамъ пôбочь предметôвъ мирнои роботы не бувъ репрезентованый и самъ миръ. Звѣстно, що миръ веде теперь всюды борбу зъ вôйною, тожь перенѣсъ ся и до Шікаґо, щобы й тамъ выступити гôдно противъ вôйны. Въ палатѣ для промыслу и штуки урядило товариство мира спеціяльну выставу въ окремôмъ вôддѣлѣ. На прапорѣ, що украшає стѣну сего вôддѣлу, стоить выписано великими буквами по француски и анґлійски: „Межинародне бюро для мира“. Вôдповѣдно до сеи написи прибито на тôй самôй стѣнѣ двѣ шовковѝ вышивки, зъ котрыхъ одна по правôмъ боцѣ представляє голуба, окруженого оливными галузками, а друга, по лѣвôмъ боцѣ, показує сходяче сонце зъ дугою понадъ нимъ а на

побратимы“ а за мѣсяць серпень „Про книги грунтовѣ“ п. Антона Дольницкого.

Принято до вѣдомости, що ц. к. староство въ Камѣнцѣ струмиловôй вправдѣ ще письменно не вôдповѣло на письмо, внесене центральнымъ выдѣломъ въ справѣ дозволу перенесеня мощей бл. п. Маркіяна Шашкевича на кладовище до Львова, однакъ устно вже заявило головѣ філіѣ товариства о. Цегельскому, що не мае нѣчого противъ перенесеня мощей. Канцелярія товариства вôднеслась о вызначене мѣсця на кладовищи лычаковскôмъ до маґістрату мѣста Львова; до теперь однакъ не одержала ще жаднои вôдповѣди. Рѣшено поурґувати въ маґістратѣ; а въ справѣ перенесеня мощей скликати вскорѣ окреме засѣдане та запросити на него голову спѣвацкого руского товариства у Львовѣ „Боянъ“, п. Володимира Шухевича. Філія товариства въ Камѣнцѣ струмиловôй уряджує рôвночасно зъ перенесенемъ мощей загальнѣ зборы філіѣ. На зборахъ сихъ будуть вôдчитанѣ два выклады: о садôвництвѣ и о релиґійно-просвѣтнôмъ вихованю. Выдѣлъ рѣшивъ выслати свого делеґата. Дръ Кость Левицкій вôднайшовъ фотоґрафію бл. п. Маркіяна Шашкевича. Рѣшено зробити зъ неи два клішѣ, меншій и бôльшій до помѣщеня ихъ въ книжочцѣ, призначенôй памяти незабутного нашого поета.

На рекурсъ товариства внесеный до міністерства въ справѣ узнаня Намѣстництвомъ запису бл. п. о. Стефана Качалы за фундацію, надôйшла вôдповѣдь прихильна, зносяча орečене Намѣстництва у Львовѣ. Упрошено дра Костя Левицкого, щобы порозумѣвъ ся зъ другими товариствами, симъ записомъ обнятыми, и постаравъ ся, щобы записъ сей якъ найскорше зреалізовано. Принято також до вѣдомости, що урядъ вымѣру належитости вызначивъ належность переносну въ сумѣ 800 зр.

Митрополичій ординаріятъ апробувавъ молитвенникъ о. Слюсарчика; рѣшено доповнити его „Параклисомъ до Пресвятои Марии Дѣвы“ и упрошено о. совѣтника Алексея Тороньского, щобы занявъ ся друкомъ. Молитвенникъ рѣшено друкувати въ 5.000 примѣрникахъ (на лѣпшôмъ папери 2.000 и на гôршôмъ 3.000), дати чорнѣ обвôдки, образкôвъ якъ найбôльше и умѣстити ихъ не въ текстѣ.

Вôдчитано справоздане выдѣлу читальнѣ въ Печенѣжинѣ и рѣшено выслати тамъ-же письмо зъ заохотою до дальшои працѣ на тôмъ поли.

Выплачено належитость за друкъ и оправу книжочокъ, полагоджено справу закупна насѣня, ухваляючи выслати вôдповѣдне письмо до „Народнои Торговлѣ“, полагоджено письма „Руской Бесѣды“ у Львовѣ и „Комітету грамотностей при император. вольномъ економическомъ обществѣ въ Петербурзѣ“ та принято 46 новыхъ членôвъ.

Переглядъ политичный.

Є. Вел. Цѣсарь зарядивъ утворене дальшихъ 4 компаній босняцкои пѣхоты и 4 штабôвъ полковыхъ при босняцко-герцоґовиньскôй пѣхотѣ.

Комісія для закона карного зачне свои нарады 3 жовтня.

Tagblatt доносить, що Анґлія справдѣ прилучила ся до тридержавного союза (гл. вступну статю).

Чехи хотѣли святкувати выдане рескрипту цѣсарского зъ дня 12 вересня 1871 р., въ котрôмъ є згадка о коронаціи австрійского цѣсаря не короля ческого; але въ цѣлôй Чехіи заказано се святкувати. Въ Райхенавѣ прийшло зъ тои причины до демонстраціи передъ староствомъ, де богато осôбъ увязнено.

Новинки.

Львовъ дня 12 вересня.

— **Именованя и перенесеня.** Міністеръ судôвництва перенѣсъ совѣтника суду краєвого Кл. Адольфа Подляшецкого зъ Коломыи до Львова и заименувавъ совѣтниками суду краєвого судьѣвъ повѣтовыхъ: Юст. Богуславского въ Городку для Золочева, Леоп. Гаввера зъ Жовкви для Львова, Ив. Плютиньского въ Березовѣ для Станіслава Тита Заячкôвского зъ Галича для Коломыѣ, д-ра Кар. Миклашевского зъ Щирця для Перемышля и секретаря рады Ив. Бортника для Львова. — Секретарь рады суду перемыского д-ръ Марк. Мисиньскій перенесеный до суду краєвого у Львовѣ. — Вкôнци именувавъ міністеръ секретарями рады адъюнктôвъ судовыхъ: Герм. Ґарфайна въ Золочевѣ для суду краєвого у Львовѣ и Гуґ. Круликовского въ Перемышли для суду окружного въ Перемышли. — Провізоричнымъ инжинеромъ для технічнои службы ц. к. Дирекціѣ почтъ именованый Соломонъ Бардахъ.

— **Учительками школы вправъ** именованѣ: Марія Емілія Тейсейре зô Львова для Кракова; Ольга Цѣпановска и Ванда Дембовска для Перемышля; Цезарина Людмила Новицка для Тернополя, Варвара Лѣтиньска въ Перемышли и Марія Ядвигу Стрѣлецка у Львовѣ.

— **Конкурсы:** Дирекція почтъ и телеґрафôвъ розписує конкурсъ на посаду експедієнта почтового въ Остапю, повѣта скалатского, зъ рôчною платнею 370 зр. Подання треба вносити до дня 23 вересня.

— **Выбôръ** князя Юрія Чарторыского на презеса ярославскои рады повѣтовои потвердивъ Є. В. Цѣсарь.

— **На будову руского народного театру** зôбравъ Вп. п. Иванъ Вертипорохъ въ Ляшокъ королѣвскихъ 6 зр. 72 кр. — Всч. о. Мат. Поповичь въ Буска 2 зр. 71 кр. на що зложивъ о. Ем. Петрушевичь 2 зр. а решту зложили тамошнѣ мѣщане.

— **П. Евгеній Гушалевичь** выѣздить сими днями до Берлина. Выѣзджаючи запевнивъ Русинôвъ, що слѣдуючого року въ часѣ выставы краєвои загостить до Львова на концерты.

— **Вписы на ветеринарію** у Львовѣ розпôчнуть ся дня 1 жовтня и будуть тревати до 8 жовтня. При вписѣ треба выказати ся свѣдоцтвомъ окôнченои 6 ои клясы школъ середныхъ и вѣкомъ вôдъ 17 до 26 лѣтъ.

— **П. Фр. Ржегоржь** мае ся лѣпше. Єсть повна надѣя, що за тыждень-два двигне ся. На зиму намѣряє выѣхати до Италіѣ, а поки оздоровѣє на стôлько, щобы мôгъ пустити ся въ дальшу дорогу, найде щирый приютъ въ домахъ Вп. паньства Левицкихъ въ Иванôвцяхъ, Шухевичѣвъ у Львовѣ, — ба й другѣ рускѣ родины заявили бажанє взяти сердечного друга нашого на часъ одужуваня его зъ тяжкои немочи. Теперь у Жидачевѣ вôдвѣдують п. Ржегоржа Русины часто, а се доказує, яку велику симпатію и любовь здобувъ собѣ п. Ржегоржь на галицкôй Руси...

— **Холєра.** Дня 9 вересня занедужали на холеру у Гвоздѣ 3 особы: въ Ланчинѣ, Волосовѣ и Надвôрнѣ по 1; въ Кракові 2, Коломыи , Римановѣ 2, Опришôвцяхъ 1. Выздоровѣла въ Щепановѣ 1 особа. Померло того дня 8 осôбъ въ рôжныхъ сторонахъ. — Дня 10 вересня захорували у Гвоздѣ 3 особы, Добротовѣ, Краснôй, Цуциловѣ, Пиьовѣ и Воровѣ по 1 особѣ, въ Краковѣ 2, въ Коломыи 1, Чернятинѣ 2, въ Римановѣ (въ повѣтѣ санôцкôмъ) ажь 7 осôбъ. Того дня померло 10 людей въ рôжныхъ сторонахъ. Бактеріольоґічно стверджено холеру въ Бѣломъ Потоцѣ въ пов. чорткôвскôмъ, въ Хомяковѣ, Богородчанахъ и Жидачевѣ.

— **Змѣна властителѣвъ.** Величезнѣ мастности на Буковинѣ, а именно Выжницю зъ прилеглостями: Багна, Чорногузъ, Рôвна и Выженка купивъ сими днями ґр. Меч. Рей за 550.000 зр. Ґр. Рей єсть властителемъ Прецлава и Микуленець въ Галичинѣ.

— **Вечеръ зъ танцями** вôдбуде ся дня 17 вересня с. р. въ Бродахъ въ сали музичнôй. Чистый доходъ призначеный по части на будову руского театру, а по

нѣй стоить написано по латинѣ: „Миръ на земли“.

Бôчнѣ стѣны сего вôддѣлу суть украшенѣ портретами знаменитшихъ защитникôвъ мира. Мѣжь иншими видно тутъ портретъ Віліяма Пінна, основателя Пенсільваніѣ; портреты поета Джона Вайтіра, сенатора Сумнера и др. Оденъ мѣдьоритъ зъ минувшого столѣтя представляє ту сцену, коли Піннъ пôдъ розлогимъ вязомъ коло Шакамакенъ заключавъ зъ Индіянами славный той миръ, що опôсля ставъ ся основою розвытку Пенсільваніѣ, пôдчасъ коли въ иншихъ анґлійскихъ кольоніяхъ вела ся въ ту саму пору завзята вôйна межи кольоністами а первѣстными жителями Америки. Портретъ Пінна и сей образъ окруженѣ докола индіяньскими поясами зваными „вампумъ“ и люльками мира, зъ котрыхъ курили тѣ, що заключали миръ зъ собою. Мѣжь ними єсть також и люлька Вашінґтона, основателя американьскои републики, зъ котрои вôнъ куривъ за каждый разъ, коли заключавъ зъ Индіянами яку важну угоду.

На двохъ великихъ столахъ, котрѣ займають бôльшу часть сего вôддѣлу, разложено множество всѣлякихъ брошуръ и другихъ письмъ та справозданя зъ послѣдного конґресу союза мира, котрый истнує вже бôльше якъ двадцять и пять лѣтъ та розкинувъ свои сѣти по цѣлôмъ цивілізованôмъ свѣтѣ та словомъ и письмомъ веде вôйну зъ вôйною. Маленькій листочки, не бôльшѣ якъ долоня, пускає вôнъ замѣсть куль противъ вôйны и не мало вже ѣй пошкодивъ. Союзъ сей носить ся зъ гадкою заведеня и зорґанізованя мировыхъ судôвъ, котрѣ мали бы рѣшати всѣлякѣ споры межи народами и державами а тогды вже не потреба бы вести вôйны. Також стремить вôнъ до того, щобы установити такѣ суды, котрѣ рѣшали бы всякѣ споры межи робôтниками а капіталістами. Може бути, що зъ часомъ дасть ся щось зробити въ сѣмъ напрямѣ, але мабуть до того ще дуже далеко, а въ Европѣ ще дальше, якъ въ Америцѣ.

* * *

Хто ходить кôлька годинъ по выставѣ, то трудно, щобы его не скортѣло заглянути де до якои реставраціѣ або каварнѣ та покрѣпити ся. А єсть тутъ того рода заведень безъ лѣку, очевидно все обчислене бôльше на спекуляцію и на вытуманене гроша якъ на выгоду для публики. Мѣжь иншими єсть тутъ т. зв. польска каварня и реставрація. Она така, якъ и всѣ другѣ але замѣтне то, що на картахъ, на котрыхъ списанѣ стравы, єсть на другôмъ боцѣ польскій бѣлый орелъ на червонôмъ поли, коло него портретъ Костюшка а коло сего — прускій гербъ и пôдпись по анґлійскій: „Польска република“ а вôдтакъ ще й гербъ Сполученыхъ Державъ пôвнôчнои Америки. Предприємчивый властитель сего черевоугодного заведеня хотѣвъ очевидно всѣмъ догодити: Полякамъ, Нѣмцямъ, Анґлійцямъ и Американамъ, монархістамъ и републиканамъ. О скôлько се ему удало ся, не знаємо.

Друге замѣтне того рода заведене єсть — якъ бы то его назвати? — скажѣмъ: японьска чаѣвня, т. є. заведене, де Японцѣ продають японьскій чай и японьскѣ присмаки та роздають ще й дарунки. Кому невыгôдно зъ грôшми и у него ихъ за богато, то може й сюды поступити; але хто изъ несвѣдомости дасть ся разъ зловити, то певно другій разъ сюды не зайде. Не дармо завели Японцѣ у себе европейску культуру и цивілізацію; практичность ѣѣ доказують они теперь таки самымъ Европейцямъ.

На европейскій ладъ дѣлять они людей на три клясы. Хто заплатить 10 центôвъ (24 кр.), иде до спôльного сальону, шатра розложеного на дворѣ, пôдъ котрымъ стоять столы и стôльцѣ въ японьскôмъ стилю. Тутъ дôстає вôнъ чарку правдивого японьского чаю, значить ся воду закрашену на жовто и якусь японьску паланичку, а вôдтакъ ще и якусь японьску дурничку въ дарунку. Той, що заплатить 25 центôвъ (60 кр.), може вже зайти до окремого сальону и дôстане тамъ чарку чаю, правдивого японьского „Гіокуро“ въ японьскôй чарцѣ, значить ся, знову закрашену на жовто воду, до того японьску паланичку и пяту часть фунта звычайного японьского чаю въ дарунку. Наконець, хто заплатить 50 центôвъ (1 зр. 20 кр.), того пустять до церемонійного сальону, дадуть такъ само чарку закрашенои на жовто воды, але то вже называє ся правдива Тонха, найлѣпшій рôдъ чаю въ порошку, и до того цукорки, а въ дарунку пôвъ фунта японьского чаю. Крôмъ того мае вôнъ ще нагоду познакомити ся зъ японьскими церемоніями.

Гостеви кладуть на крѣсло японьску шовкову подушечку. На естрадѣ, заставленôй японьскою обставою, варить оденъ Японець

части на навѣщеныхъ поменею. Початокъ о годинѣ $8^1/_2$. Білєты вôдъ особы 1 зр., родинні по 3 зр.

— **Самоубійство учительки.** Дня 8 вересня въ ночи вôдобрала собѣ житє учителька мѣскои школы женьскои въ Черновцяхъ Дора Абрагамъ, повѣсившись въ сѣняхъ дому, де мешкала зъ матерію вдовою. Причиною самоубійства була имовѣрно нужда, бо Абрагамъ була безплатною практиканткою, а вôдносины маєтковû єѣ матери були якъ найгôршû.

— **Убійство матери.** Въ Выжници на Буковинѣ лучивъ ся минувшого тыждня страшный злочинъ. 18-лѣтный сынъ вдовы Штайґмановои, Мошко, займавъ ся вôдъ кôлькохъ лѣтъ цѣлыми днями читанємъ талмуду. Нѣчого бôльше на свѣтѣ єго не обходило и о практичнôмъ житю навѣть не думавъ. Мати грызла ся поведенємъ сына и хотѣла єго оженити, гадаючи, що въ той способъ розпôчне сынъ инакше житє. Але Мошко вôдкидавъ всѣ проєкты материньскû и не давъ ѣй нѣколи й говорити о женитьбѣ. Минувшого тыждня, коли вôнъ сидѣвъ, якъ звычайно, надъ талмудомъ, заговорила мати вновь о женитьбѣ и почала на сына сварити, що такъ марнує часъ. Тогдѣ кинувъ Мошко талмудъ на землю, схопивъ зъ лютостію сокиру и кôлькома ударами убивъ матѣрь на мѣсци. Коли мати облита кровію упала на землю, обвязавъ убійникъ шию трупа мотузкомъ и повѣсивъ єго пôдъ стелею!

— **Зъ салѣ судовои.** Въ Белзѣ и въ околици всѣ знають Абрагама Тавбе, бо вôнъ чоловѣкъ не нинѣшный тай не оденъ шукавъ у него „помочи" на великіи процентъ. Тавбе має 80 лѣтъ и троє дѣтей, але тû дѣти не велику потѣху мають зъ батька, бо вôнъ страшно скупый, хочь має маєтку до 100 тысячь зр. И такъ живъ вôнъ безплатно у своєи доньки, Хаѣ Тавбе, котра сама вдова и має пятеро дѣтей, жила майже въ милостинѣ и зъ того удержувала богатого батька, що въ скрыни державъ майже 10.000 зр. готовыми грôшми и векслѣвъ платныхъ на звышь 100.000 зр. На спокôй Тавбого завзявъ ся урядъ податковый и назначивъ єму 400 зр. податку. Тавбе злякавъ ся, звôдки податокъ заплатити? Ставъ рахувати свои грошѣ: въ полотнѣ мявъ завиненыхъ 9.325 зр. готôвкою и 104.900 зр векслями. Завинувъ грошѣ знову и щобы выкрутити ся вôдъ податку, давъ грошѣ своѣй донцѣ Хаѣ Меллєръ. Здавало ся єму, що вже має спокôй. Але за кôльканайцять днѣвъ каже вôнъ донцѣ выдати векслѣ на 18.000 зр., котрû якъ разъ були платнû. Донька выдала, а вôнъ тогды каже собѣ все вôддати. Донька на те вôдповѣла, що грошей не дасть, бо то єѣ, вôнъ ѣй дарувавъ. Гôрко зробило ся доброму батькови. Вôнъ перенѣсъ ся заразъ на даремне житє до сына, а доньку заскаржилъ до прокураторіѣ. Прокураторія вôдкинула ту скаргу, бо ся справа мѣжь батькомъ а донькою не була злочиньствомъ лише проступкомъ — и вôдступила єѣ повѣтовому судови въ Белзѣ. Белзкій судъ засудивъ доньку Хаю на мѣсяць вязницѣ, въ котрôй она сидить ще вôдъ червня с. р. Она внесла рекурсъ — и минувшои суботы вôдбула ся у львôвскôмъ судѣ карнôмъ розправа. Иде о то, що Тавбе на пôдставѣ ореченя суду може векслѣ стягати, хочь они въ рукахъ доньки, а дальше може донька стратити право до спадщины. Трибуналъ апеляційный рѣшивъ вôдрочити справу. Тавбе удає ся вже придуркуватымъ. Коли чує, що говорять про грошѣ, вôнъ радо усмѣхає ся и клене ся, що донцѣ грошей не дававъ.

В с я ч и н а

— Закопуванє людей живцемъ въ могилу єсть въ Хинѣ старый звычай, котрый ще й доси не перевѣвъ ся. Та страшна судьба стрѣчає звычайно такихъ людей, котрû готовû стати ся моральнымъ або фізичнымъ тягаромъ для родинъ, якъ н. пр. грачѣ, злодѣѣ зъ навычки, непоправнû курцѣ опіюму и прокаженû. Кôлька того рода выпадкôвъ подає австрійска „Часопись для Всходу" пôсля оповѣдань французского місіонера Піту. Въ окрузѣ Чонґльокъ жила въ сусѣдствѣ того місіонера одна хиньска родина, котрои голова куривъ пристрастно опіюмъ. Щобы заспокоити ту свою коштовну пристрасть, продавъ вôнъ насампередъ свôй ґрунтъ, вôдтакъ жѣнку а наконець и своихъ сынôвъ. Закимъ вôнъ ще продавъ бувъ свого послѣдного сына, прийшли єго свояки, що вже приняли були христіяньску вѣру, до Піту, и просили єго, щобы вôнъ вылѣчивъ того нещасливого курця. Розумѣє ся, що Піту не мôгъ нѣчого порадити. Щобы роздобути собѣ опіюмъ, продавъ непоправный свого послѣдного сына, а коли опôсля таки вже зовсѣмъ не мавъ нѣчого, то обкрадавъ своякôвъ, ба, наконець допустивъ ся того, що зрывавъ дахôвки изъ святинѣ своихъ предкôвъ. Ажь по такôй зневазѣ свого роду, постановили єго свояки позбути ся єго. Кôлькохъ сильныхъ мужчинъ прийшло до него и сказали єму, що родина постановила зъ нимъ зробити. Нещасливый не опиравъ ся тому, лишь пôшовъ зъ ними въ недалеку долину, де вже выкопали були для него могилу. Вôнъ выпросивъ собѣ лишь ту ласку, що єму закрыто лице травою а вôдтакъ присыпано землею.

Въ окрузѣ Санонъ бувъ Піту свѣдкомъ, якъ закопувано живцемъ прокаженыхъ. Що люде, котрыхъ живцемъ закопують, не противлять ся тому, має то свою причину въ релігійнôмъ понятю Хинцѣвъ. Ихъ релігія учить, що чоловѣкъ жиє на тôмъ свѣтѣ такъ само якъ и на сѣмъ и то въ тôмъ станѣ, въ якôмъ зôйшовъ изъ сего свѣта. Хинцѣ вѣрять, що той котрому на сѣмъ свѣтѣ стяли голову, носить єѣ на тôмъ свѣтѣ пôдъ пахою або привязану на ремѣнци до пояса. Длятого то хиньскій законъ карный назначує кôлька родôвъ кары смерти; она тымъ острѣйша, чимъ бôльше покалѣчене тѣло задушеного. Вѣшанє уважає ся за найлекшу кару а стинанє головы єсть вже дуже тяжкою. Найстрашнѣйшою карою єсть т. зв. „лінъ-чі" т. є. пошарпанє на дрôбнû куснѣ. Пôсля тыхъ понятій єсть смерть черезъ закопанє живцемъ найприємнѣйшимъ родомъ смерти.

— **Повнолѣтность задля — повѣшеня.** Недавно тому вырѣзавъ селянинъ Діошеґі въ Гольдъ-Мези-Вашаргелѣ на Угорщинѣ цѣлу свою родину, щобы забрати по нѣй весь ґрунтъ. Теперь показало ся, що цѣла ся родина єсть зъ дѣда-прадѣда такъ захланна, що въ нѣй дуже часто дѣяли ся такû убійства. Такожь и старый Діошеґі, котрого убивъ теперь єго власный сынъ, хотѣвъ, коли ще бувъ молодымъ паробчакомъ, убити свого батька, щобы чимъ борше дôстати ґрунтъ по нôмъ. Та й стрый теперѣшного убійника, видко, має въ собѣ подôбну жилку захланности. Той стрый, а называєсь вôнъ Иосифъ Діошеґі, ледви довѣдавъ ся, що єго братанича Флеріяна арештували за то, що вырѣзавъ цѣлу родину, такъ и заразъ побѣгъ до адвоката въ Вашаргелѣ и тамъ завелась мѣжь ними така розмова: „Пане адвокатъ — каже братъ убитого Діошеґа — теперь вже певно припаде ґрунтъ на насъ, братôвъ убитого, бо того хлопчиска певно повѣсять". — „Єго не повѣсять" — вôдповѣвъ адвокатъ. — „Якъ то нѣ? Такого убійника, що убивъ зъ розмысломъ осьмеро людей, не повѣсять?" — „Та не повѣсять" — вôдповѣдає адвокатъ — єго не можна повѣсити, бо єму нема ще двацять лѣтъ, вôнъ не повнолѣтный".— Добрый стрый ажь перепудивъ ся и пытає: „Мôй любый пане адвокатъ, а чи не можна бы тому хлопчискови выробити повнолѣтность?"

ТЕЛЕГРАМЫ.

Берно 12 вересня. Намѣстникъ Лебль выѣхавъ до Вѣдня, щобы ґр. Таффому вручити особисто просьбу о димісію.

Борошь Шебешь 12 вересня. Ту вôдбувъ ся обѣдъ цѣсарскій, на котрôмъ Є. В. Цѣсарь зъ нагоды именинъ царя пивъ тоастъ на „добре поводженє свого дорогого приятеля цѣсаря Александра!" Музика заграла россійскій имнъ.

Парижь 12 вересня. Амбасадоръ россійскій Моренгаймъ высказавъ комітетови прасы своє вдоволенє зъ причины, що такъ ласкаво витають заповѣдженый приѣздъ фльоты россійскои. Комітетъ постановивъ освѣтити мѣсто, устроити торжественный походъ Москалѣвъ до мѣста, войско має взяти участь у тôмъ, товариства спѣвучû и ґімнастичнû такожь, будуть огнѣ штучнû, бенкеты и выстава въ театрѣ. Мѣсто Ліонъ запросило до себе Москалѣвъ на одну добу.

Берлинъ 12 вересня. Бисмаркъ все ще хорый.

Брукселя 12 вересня. Ту сподѣвають ся загальнои змовы робôтникôвъ копальняныхъ.

чай, а другій подає єго гостеви и стає тогды передъ нимъ на колѣна. Мимо того чай сей смакує такъ само якъ и той въ спôльнôмъ сальонѣ пôдъ шатромъ, де нема нѣякихъ церемоній. За то стає гостеви лекша кишеня и вôнъ выходить, щасливый, що мавъ нагоду переконати ся, о сколько приймила ся у Японцѣвъ европейска культура а зъ нею и цивілізація.

Въ огородѣ сего заведеня стоять ще въ двохъ деревляныхъ скриняхъ корчики чаю, котрымъ вже по вôсѣмь лѣтъ, а коло нихъ лежать два спорû пнѣ чайного дерева, котрымъ, якъ кажуть, має бути по 350 лѣтъ. Чи такъ, годѣ знати.

* * *

Гляньмо теперь, що выставили специяльно удѣльнû американьскû державы. Сполученû Державы пôвнôчнои Америки складають ся теперь изъ 44 удѣльныхъ державъ, зъ котрыхъ 39 чи 40 побудували свои окремû будынки, котрû не такъ призначенû на саму выставу, якъ радше на всѣлякû зборы. Будынки тû, побудованû въ мѣшанôмъ стилю, мають дуже просторû комнаты, призначенû на всѣлякû приняти и концерты, мають окремû сальоны для дамъ и мужчинъ и т. д. Годѣ намъ ихъ тутъ кождый окремо описувати; згадаємо хиба лишь про декотрû найважнѣйшû зъ нихъ и найцѣкавѣйшû.

Переважно на выставу призначеный єсть будынокъ державы Илинайсъ (Illinois). Въ сѣй державѣ лежить мѣсто Шикаґо и она має длятого найбôльшій интересъ въ виставѣ та й найбôльше выдала грошей на выставу. Заразъ при входѣ до сего будынку видко выставу университету — переважно глубока наука, але въ єѣ примѣненю до практичного житя. Окремый вôддѣлъ єсть призначеный для жѣночихъ робôтъ. Дальше знаходить ся тутъ велика збôрка дико ростучихъ цвѣтôвъ въ сѣй державѣ, велика збôрка закамепѣлостей и дерева въ пняхъ, котре побôчь збôжа становить найбôльше богатство державы.

Зъ помѣжь деревъ суть найважнѣйшû: букъ, червона кедрина, твердый яворъ, букъ, дубина, гôркіи орѣхъ, бѣлый и цвѣтистый яворъ, каштанъ, липа, червоный вязъ, норвеґска сосна, сікомора, морва и т. д. Написями на стѣнахъ величає ся держава, що продукує рôчно 111 міліонôвъ бушлѣвъ (бушель має 36 літрôвъ) вôвса, 230 міліонôвъ бушлѣвъ кукурудзы и 30 міліонôвъ бушлѣвъ пшеницѣ. Одну цѣлу стѣну займає образъ, зробленый изъ самыхъ стебелъ и травы, представляючій двѣ американьскû фермы.

Держава Огіо выставила въ своємъ будынку мѣжь иншими величезну статую зъ ґраніту, представляючу стоячу на стовпѣ женщину, а пôдъ нею въ малыхъ заглубленяхъ въ стовпѣ шѣсть фіґуръ, представляючихъ Ґранта, Шерідана, Ґарфільда, Стантона, Шермана и Чезаа, славныхъ сынôвъ сеи державы. Понадъ ними въ ґранітѣ суть выкованû слова: „То мои скарбы".

(Дальше буде).

За редакцію вôдповѣдає Адамъ Креховецкій.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.